

Ε Μ Μ Α Ν Ο Υ Η Λ
Κ Α Ρ Α Λ Η Σ

Όταν κοιτάς από ψηλά

μοιάζει η γη με ζωγραφιά

ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΙΚΟ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟ

διόπτρα

Ήθελα πάρα πολύ ο τίτλος του βιβλίου μου να είναι αυτός. Δεν φανταζόμουν ποτέ ότι στίχοι ενός τόσο αγαπημένου τραγουδιού, που γράφτηκε πριν από δεκαετίες, θα μπορούσαν να εκφράσουν με καλύτερο τρόπο αυτό που θέλω να μοιραστή μαζί σας. Αυτό το «ψηλά» που θέλω να σας πάρω κοντά μου, για να δούμε πιασμένοι χέρι χέρι όλα εκείνα τα χρώματα που κάνουν τις ζωές μας τόσο ξεχωριστές. Και που υπάρχουν, αρκεί να θέλουμε να τα δούμε ή αρκεί να επιτρέψουμε σε κάποιον να μας τα δείξει. Εγώ σε αυτή την εξερεύνηση χρωμάτων είχα πάντοτε οδηγό μου τη μητέρα μου, στην οποία και θέλω να αφιερώσω αυτό το βιβλίο. Ξέρω ότι το συγκεκριμένο τραγούδι σήμαινε πάντα πολλά για εκείνη και, επειδή δεν μπορώ να της το τραγουδήσω, με τον τρόπο που ο μοναδικός Κώστας Χατζής το έβαλε στο αίμα μας, είπα να της δώσω να διαβάσει κάτι. Αυτό το «κάτι» λοιπόν είναι δικό της και δικό σας με πολλή αγάπη από μένα. Σας ευχαριστώ για όλα. Μαμά, εσένα σε κουβαλώ πάντα μέσα μου και αυτό το «ψηλά» έρχεται συνέχεια όλο και πιο κοντά.

Εμμανουήλ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Nιώθω μεγάλη χαρά που θα σας πάρω μαζί μου σε αυτό το ταξίδι. Σαν να αισθάνομαι το χέρι σας μέσα στο δικό μου, όπως κάθε φορά αισθάνομαι με έναν μαγικό τρόπο εκείνο το γλυκό σας χτύπημα στην πλάτη για κάπου λίγο πιο ψηλά, λίγο πιο μακριά, λίγο πιο πέρα από εκεί που μπορεί να πιστεύω ότι μπορώ.

Και αυτό το «μπορώ» θέλω να μοιραστώ μαζί σας.

Το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας δεν είναι μια βιογραφία. Δεν ήθελα να είναι μια βιογραφία. Ίσως είναι πολύ νωρίς για κάτι τέτοιο. Ίσως και να με κάνει να αισθάνομαι λίγο άβολα μια τέτοια προοπτική. Όμως με κάνει να νιώθω πολύ όμορφα η προοπτική της αλήθειας μου, που μπορεί να κάνει ένα δειλό παιδί λίγο πιο τολμηρό, έναν προβληματισμένο γονιό λίγο πιο ξεκάθαρο, έναν προπονητή να μπορεί να αγαπήσει τον ίδιο τον αθλητή και όχι την ισχύ από τις επιδόσεις που θα του αποφέρει, έναν άνθρωπο οποιασδήποτε ηλικίας λίγο πιο σίγουρο για τον εαυτό του, έναν έφηβο χαμένο να βρεθεί λίγο πιο κοντά στον δρόμο του, μια ψυχή που αισθάνεται στο περιθώριο λίγο πιο ορατή. Μπορεί οι χαράδρες και οι κορυφές μας να μη μοιάζουν μεταξύ τους και ο καθένας να σηκώνει το δικό του βάρος, όμως οι δρόμοι μας συνήθως είναι παράλληλοι και κοντινοί και εγώ θέλω να τους κάνω να συναντηθούν, γιατί είμαι σίγουρος πως

μπορούν. Είναι πολύ περισσότερα αυτά που μας ενώνουν από αυτά που μας χωρίζουν και ένας δρόμος που κάνουμε παρέα είναι ένας πιο εύκολος δρόμος, ένα βάρος που μοιραζόμαστε είναι ένα μικρότερο βάρος. Κι εγώ δεν θέλω να μοιραστώ μόνο τα βάρη μου, αλλά και κάτι άλλο. Τα εργαλεία εκείνα που σε οδηγούν στα πιο τρελά όνειρά σου, στα πιο δυνατά «θέλω» σου, στα πιο αποφασιστικά «μπορώ» σου.

Στο στάδιο χρησιμοποιώ τη γνώση των προπονητών μου, στη ζωή μου την αγάπη των δικών μου ανθρώπων, στα επαγγελματικά μου την πείρα των ειδικών, στο βιβλίο αυτό την πένα του Νίκου. Όλοι μας έχουμε ανάγκη τους άλλους για να προχωρήσουμε μπροστά και κάποιοι άλλοι έχουν ανάγκη εμάς για να βρουν το δικό τους φως στον ορίζοντα. Άρα, όλοι μας τους έχουμε ανάγκη όλους, πέρα από τις διαφορές μας, στις οποίες κάποιες φορές δίνουμε περισσότερη σημασία από αυτήν που τους αξίζει. Εμένα αυτές οι διαφορές κάποτε με πλήγωσαν. Σήμερα, τις έχω αφήσει πίσω μου και κοιτάω μπροστά. Πιο καθαρός, πιο δυνατός, πιο σίγουρος. Πιο πολύ ο εαυτός μου. Και ακριβώς γι' αυτό θέλω να σας πάρω μαζί μου εκεί ψηλά, εκεί που ψάχνω κι εγώ να βρω τα δικά μου ξέφωτα και τον δικό μου ουρανό. Και οι ουρανοί μας είμαι σίγουρος πως επικοινωνούν, καθώς τα σύννεφα μας ταξιδεύουν από τον έναν στον άλλον, μέχρι να διαλυθούν για να αποκαλύψουν τον ήλιο που μπορεί να μας ζεστάνει όλους.

Ετοιμαστείτε λοιπόν και καλό μας ταξίδι.

Προσδεθείτε, γιατί μπορεί να έχουμε και αναταράξεις.

Αλλά υπάρχει ταξίδι προς τα πάνω που δεν έχει;

Εμμανουήλ

1. Η ΒΑΛΙΤΣΑ

Πίστευε, προσπάθησε, πάλεψε,
ζήσε, νιώσε, προκάλεσε, προσκάλεσε,
αφήσου σε όλα αυτά για τα οποία γεννήθηκες,
προορίστηκες, ταξίδεψες, θέλησες, ονειρεύτηκες.
Για όλα αυτά που μπορείς!

ως.

Το δωμάτιο είναι λουσμένο στο φως κι εγώ για κάποιον λόγο αισθάνομαι ότι βρίσκομαι μέσα στο σκοτάδι. Όχι ακριβώς σκοτάδι, αλλά κάτι σαν χάος. Και το χάος έχει στη συνειδησή σου την αίσθηση του σκοταδιού ή μάλλον το αίσθημα του σκοταδιού. Ένα μέρος, δηλαδή, να κρυφτείς. Όμως δεν θέλω να κρυφτώ. Ακριβώς το αντίθετο, και αυτό είναι το περίεργο. Προσπάθησα τόσο πολύ για να είμαι εδώ και τώρα σαν να θέλω να κάνω ένα βήμα πίσω και να δω τα πράγματα διαφορετικά. Μάλλον πιο καθαρά. Και καμιά φορά στο σκοτάδι βλέπεις πιο καθαρά, γιατί δεν κοιτάς με τα μάτια του προσώπου σου, αλλά της ψυχής σου.

Έχω μπροστά μου όλα όσα πρέπει να χωρέσουν στην ολυμπιακή μου βαλίτσα και φοβάμαι πως ίσως τελικά, αν στριμώξω όλα αυτά, δεν θα χωρέσω εγώ. Όπως πολλές φορές δεν χωρούσα εγώ σε όλα εκείνα που κάποιοι άλλοι δεν με έβλεπαν μέσα τους. Πολύ διαφορετικός για τους δασκάλους, πολύ μαύρος για κάποιους προπονητές, πολύ χαρούμενος για τους πολλούς, πολύ καταθλιπτικός για άλλους. Όλα σε μια μεζούρα κι εγώ μονίμως να περισσεύω. Σκέφτομαι πως για κάποιον λόγο μια μεζούρα με καθόριζε σε όλη μου τη ζωή. Μια μεζούρα με έχει φέρει και τώρα εδώ, μπροστά στο ολυμπιακό μου όνειρο που θα ξεκινήσει σε λίγο για δεύτερη φορά, αλλά με μια άλλη προοπτική ετούτη τη φορά και αυτό το νιώθω. Δεν ξέρω τι θα γίνει στο Παρίσι, αλλά εγώ το μετάλλιο το

αισθάνομαι ήδη στο στήθος μου. Χρώμα δεν βλέπω, γιατί δεν με ενδιαφέρει να δω χρώμα. Το χρώμα το έχω μέσα μου και έχω προσπαθήσει πάρα πολύ για να το κρατήσω ζωντανό και ζωηρό. Και η ειρωνεία είναι ότι γύρω από την αίσθηση του χρώματος στήθηκαν πολλά παιχνίδια στη ζωή μου, όχι πάντα ευχάριστα. Ή μάλλον συνήθως όχι ευχάριστα.

Η βαλίτσα μου αυτή, που στέκει ακόμα ανοιχτή και άδεια μπροστά μου, είναι έτοιμη να κλείσει πολύ χρώμα μέσα της. Όχι μόνο το μπλε και το άσπρο που κυριαρχούν στα ρούχα μου τώρα, αυτά που είναι κάτι περισσότερο από ρούχα, αλλά και τόσα άλλα που διαμόρφωσαν τον άνθρωπο που είμαι σήμερα, σε έναν κόσμο που συνήθως έβλεπε μαύρο και άσπρο γύρω του.

Με πολλή προσοχή πιάνω αυτά τα ρούχα ένα ένα στα χέρια μου και τα τοποθετώ στη βαλίτσα που θα τα πάει μαζί μ' εμένα πολύ μακριά.

Πόσο;

Δεν ξέρω.

Πρέπει να ξέρω;

Ίσως και να απαγορεύεται να ξέρω.

Όμως τα προσέχω πολύ. Τα αισθάνομαι εύθραυστα, σαν φτερά που δεν πρέπει να τσακίσω για να τους δώσω την ευκαιρία να πετάξουν ψηλά όταν έρθει η στιγμή.

Και η στιγμή πλησιάζει. Το ξέρω. Όχι χρονικά. Αυτό το μετράνε τα ρολόγια. Διαισθητικά. Και αυτό το μετράει η ψυχή.

Ένα ένα παίρνει τη θέση του εκεί που πρέπει. Αισθάνομαι ευλογημένος. Για όλο αυτό που ζω ήδη και για όλο αυτό που έρχεται. Ακόμα και η ετοιμασία αυτής της βαλίτσας για το Παρίσι έχει μια άλλη σημασία για μένα. Σκέφτομαι όλους αυτούς που δεν είχαν ή δεν θα έχουν ποτέ την ευκαιρία να φτιάξουν τις δικές τους βαλίτσες για τα ταξίδια των δικών τους ονειρών. Κάθε ρούχο που πιάνω στα χέρια μου, ακόμα και το τελευταίο γραμμάριο του βάρους του, αισθάνομαι ότι

το μοιράζομαι με τα χέρια της μητέρας μου, προσπαθώντας να την κάνω να αφήσει για πάντα πίσω της την απογοήτευση και το κενό που αισθάνονταν τα δικά της παιδικά χέρια, όταν δεν υπήρχαν πια ρούχα για αυτήν να διαλέξει στο οικοτροφείο όπου μεγάλωσε. Κάπου στην Ηλεία. Μακριά από τον τόπο όπου γεννήθηκε και χωρίς τους γονείς της πια δίπλα της. Τότε που σε εκείνα τα Χριστούγεννα της υποτιθέμενης χαράς η αποθήκη ήταν γεμάτη ρούχα από προσφορές ντόπιων για τα παιδιά, αλλά για κάποιον λόγο δεν έφταναν ποτέ για εκείνα. Κάποιοι πάντα προηγούνταν, ακόμα και αυτοί που δεν έπρεπε. Οι υπεύθυνοι, το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι καθαρίστριες, τα παιδιά ενός άλλου πιο ανοιχτού χρώματος; Δεν έχει σημασία. Σημασία έχει πως αυτά τα άδεια χέρια δεν μπόρεσαν ποτέ να αδειάσουν και την ψυχή της, όταν μου έλεγε «πίστευε», «προσπάθησε», «πάλεψε», «ζήσε», «νιώσε», «προκάλεσε», «προσκάλεσε», «αφήσου» σε όλα αυτά για τα οποία γεννήθηκες, προορίστηκες, ταξίδεψες, θέλησες, ονειρεύτηκες. Για όλα αυτά που μπορείς.

Στέκομαι μπροστά σε αυτή τη βαλίτσα και τα χέρια μου μηχανικά συνεχίζουν να τη γεμίζουν, όμως ξαφνικά για κάποιον λόγο αισθάνομαι ότι ο φόβος μου πως δεν θα τα χωρέσει όλα αποδεικνύεται αναίτιος, γιατί έχει γίνει πια πολύ μεγάλη και νομίζω πως μπορεί να χωρέσει τα πάντα ή τουλάχιστον όλα όσα θα χρειαστώ σε αυτό το ταξίδι προς έναν προορισμό που δεν μπορεί να αποτυπωθεί επάνω σε ένα εισιτήριο.

Τώρα ξέρω.

Οι σπουδαιότεροι προορισμοί δεν αποτυπώνονται σε εισιτήρια ούτε επάνω σε χάρτες.

Τον χειμώνα, όταν όλα έδειχναν εχθρικά απέναντί μου, οι επιδόσεις μου έπεφταν, οι προκρίσεις μου καθυστερούσαν, οι ελπίδες μου χάνονταν, το παγκόσμιο πρωτάθλημα του κλειστού απομακρυνόταν όλο και πιο πολύ και εγώ βυθιζόμουν σε ένα σύμπαν στο οποίο δεν ανήκα και δεν ήθελα να ανήκω, η

μητέρα μου, σε μια τελευταία της προσπάθεια να με κάνει να παλέψω για να ξεφύγω από τον βάλτο που με τραβούσε μέσα του, με φώναξε και μου έδειξε ένα εισιτήριο. Ένα αεροπορικό εισιτήριο για τη Γλασκώβη. Την πόλη όπου θα διεξαγόταν το 19ο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Κλειστού Στίβου 2024.

Δεν καταλάβαινα τίποτα. Το εισιτήριο είχε εκδοθεί έξι μήνες πριν, όταν όλα ήταν τόσο ρευστά για τη συμμετοχή μου, και δεν μπορούσε να ακυρωθεί ούτε και τώρα, τελευταία στιγμή, που τα πάντα έδειχναν ότι ήμουν εκτός συμμετοχής. Οι αγώνες πρόκρισης είχαν ολοκληρωθεί κι εγώ ήμουν 16ος στην παγκόσμια κατάταξη, ενώ προκρίνονταν δώδεκα. Ποιο το νόημα; Γιατί τόσα λεφτά πεταμένα; Γιατί τόσες ελπίδες χαμένες; Γιατί τόση πίεση;

«Γιατί θα πας», μου είπε, «κι εγώ θα είμαι εκεί».

Το είχε δει στο όνειρό της, σε ένα από εκείνα τα όνειρα που πάντα έβλεπε στη ζωή της τη στιγμή που τα είχε ανάγκη. Εκείνο το πρωινό που ξύπνησε και μια μικρή αλλά πολύ ενοχλητική φωνή μέσα της της έλεγε: «Πήγαινε να βγάλεις ένα αεροπορικό εισιτήριο για τη Γλασκώβη, τώρα». Εκείνο το πρωινό που πηγαίνοντας να βγάλει το εισιτήριο είχε την αίσθηση μιας ελληνικής σημαίας να την αγκαλιάζει. Εκείνο το πρωινό που, μιλώντας με τη δική της μητέρα στην Ουγκάντα, άκουσε αυτό που περισσότερο από καθετί άλλο ήθελε και χρειαζόταν: «Παιδί μου, αυτό είναι η πίστη! Άκουσέ την. Εμπιστεύσου την και πήγαινε να βγάλεις γρήγορα αυτό το εισιτήριο».

Όταν λίγες μέρες πριν από τον αγώνα ο μάνατζέρ μου μας προετοίμαζε ψυχολογικά για τον οριστικό αποκλεισμό μου από το αγώνισμα, ούτε και τότε δεν έβγαλε για μια στιγμή από την τσάντα το εισιτήριό της, αμφισβητώντας το.

Πώς από τη 16η θέση να φτάσεις στη 12η, που εξασφάλιζε την πολυπόθητη συμμετοχή; Πόσοι να ακυρώσουν; Πόσοι να φύγουν; Πόσοι να ανοίξουν τον δρόμο για μένα; Όμως υπάρχει πάντα ένα συστατικό που μπορεί να φέρει τις μεγαλύτερες

ανατροπές. Λίγες μέρες πριν από την έναρξη των αγώνων η Παγκόσμια Ομοσπονδία Στίβου ενημέρωσε την Ελληνική να με ειδοποιήσουν να είμαι σε ετοιμότητα, γιατί είχα ανέβει στη 13η θέση και ανά πάσα στιγμή μια νέα ακύρωση συμμετοχής άλλου αθλητή με έβαζε στο παιχνίδι.

Πόσες άραγε πιθανότητες είχα;

Πόσες ακόμα πιθανότητες είχα;

Δύο μέρες πριν μου ανακοίνωσαν πως θα αγωνιζόμουν κανονικά.

Λίγες μέρες μετά επέστρεφα από τη Γλασκώβη με το χάλκινο μετάλλιο του Παγκοσμίου Πρωταθλήματος Κλειστού Στίβου στο στήθος και τη μαμά μου να είναι εκεί να με χειροκροτεί.

Πίστη λοιπόν!

Αυτό είναι η πίστη!

Ακόμα κι όταν δεν υπάρχει φως, εσύ να το εφευρίσκεις.

Κι αυτό ήταν το τελευταίο πράγμα που χώρεσε πολύ εύκολα στην ολυμπιακή μου βαλίτσα. Σαν από πάντα να ανήκε εκεί, όπως και σε κάθε βαλίτσα στη ζωή μου.

Δεν ξέρω τι μου επιφυλάσσει η μοίρα μου στο Παρίσι, ούτε τι μου επιφυλάσσει στα επόμενα Παρίσια που θα βρεθούν στον δρόμο μου, όμως εγώ τα εισιτήριά μου θα τα έχω πάντα έτοιμα για τα ταξίδια της ζωής μου. Για τα ταξίδια της ψυχής μου.

Σηκώνω τη βαλίτσα στα χέρια μου και, όπως την αισθάνομαι βαριά, θυμάμαι κάτι που πάντα με συγκινούσε. Την ιστορία δύο πλασμάτων τόσο διαφορετικών μεταξύ τους, αλλά με ένα ίδιο μήνυμα.

Την ιστορία του αετού και του ψύλλου.

Ξέρετε, ο ψύλλος είναι το μοναδικό πλάσμα στον κόσμο που έχει την ικανότητα να πηδάει 800 φορές πιο ψηλά από το σωματικό του ύψος. Πήραν, λοιπόν, τον ψύλλο και τον έκλεισαν σε ένα κουτάκι ύψους 20 εκατοστών. Ο ψύλλος, φυσικά, ξεκίνησε να κάνει αυτό που ήξερε πολύ καλά και αυτό

που η φύση τον είχε προικίσει να κάνει. Στην προσπάθειά του όμως να πηδήσει ψηλά, χτύπησε το κεφάλι του στο καπάκι του κουτιού και πόνεσε. Προσπάθησε και δεύτερη φορά. Το ίδιο αποτέλεσμα. Προσπάθησε και τρίτη. Ξανά τα ίδια. Φυσικά και εντυπωσιάστηκε και φοβήθηκε και απογοητεύτηκε, και επειδή καθόλου δεν του άρεσε να πονάει, περιόρισε το άλμα του στα 20 εκατοστά. Τότε ξαναπήραν τον ψύλλο και τον έκλεισαν σε ένα κουτάκι που είχε το μισό ύψος του προηγούμενου, δηλαδή 10 εκατοστά αυτή τη φορά. Ο κακομοίρης ο ψύλλος μας ξανά τα ίδια. Κάθε προσπάθεια και πόνος, κάθε πόνος και απογοήτευση. Και πάλι, το μόνο που μπορούσε να κάνει ήταν να περιορίσει το άλμα του στα 10 εκατοστά. Το μαρτύριό του, όμως, δεν σταμάτησε εδώ. Τον πήραν τον ψύλλο μας και τον έκλεισαν τώρα σε ένα σπιρτόκουτο που είχε ύψος μόλις 1 εκατοστό. Δεν άργησε να καταλάβει πως δεν μπορούσε και πάλι να κάνει αυτό που ήξερε και μπορούσε, να πηδάει δηλαδή ψηλά. Περιορίσε και πάλι το άλμα του στο ύψος που του επέτρεπε το κλειστοφοβικό σπιρτόκουτο. Και κάπου εδώ τελείωσε το μαρτύριό του και ο ψύλλος μας αφέθηκε και πάλι ελεύθερος να κάνει ό,τι ήθελε και ήταν προικισμένος από τη φύση του να κάνει. Τα πόδια του ήταν μια χαρά και τίποτα πια δεν τον περιόριζε. Μόνο που ο ψύλλος μας δεν ξαναπήδησε ποτέ σε ολόκληρη τη ζωή του πιο ψηλά από 1 εκατοστό.

Από την άλλη, υπάρχει ο αετός. Το περήφανο αυτό πλάσμα, που εκεί κάπου στα σαράντα του χρόνια βρίσκεται μπροστά σε ένα τεράστιο πρόβλημα για την ύπαρξή του. Σε ένα τεράστιο δίλημμα για την ίδια τη ζωή του. Το ράμφος του έχει μεγαλώσει πάρα πολύ και έχει κυρτώσει υπερβολικά προς το στόμα του, πράγμα που τον εμποδίζει να φάει. Τα νύχια του έχουν κι αυτά μεγαλώσει πολύ, έχουν γυρίσει προς το δέρμα του και δεν του επιτρέπουν πια να κυνηγάει τα θηράματά του. Και τα πούπουλά του έχουν βαρύνει υπερβολικά και δεν μπορεί εύκολα να πετάξει. Δύο δρόμοι ανοίγονται

μπροστά του. Ο ένας είναι να αποδεχτεί τη μοίρα του, να ευχαριστήσει τη φύση για όσα του πρόσφερε και να πεθάνει με αξιοπρέπεια. Ο άλλος είναι πολύ διαφορετικός, εξαιρετικά πιο σκληρός, αλλά συνήθως αυτόν ακολουθεί. Με όση δύναμη του απομένει ανεβαίνει στο πιο ψηλό βουνό, μόνος και απομονωμένος για τρεις ολόκληρους μήνες, ενενήντα ημέρες απομόνωσης, όπου προσπαθεί να στήσει ξανά τον εαυτό του από την αρχή. Στην πρώτη φάση σπάει το ράμφος του, χτυπώντας το με όση δύναμη έχει στα βράχια, αγνοώντας τον πόνο. Σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα ένα καινούριο, δυνατό και υγιές ράμφος θα έχει πάρει τη θέση του παλιού. Με αυτό τώρα θα ξεριζώσει τα νύχια από τα πόδια του, αδιαφορώντας και πάλι για τις πληγές του, περιμένοντας να φυτρώσουν άλλα, νέα και γερά. Κι όταν γίνει κι αυτό, με τα νέα του γερά νύχια θα μαδήσει τα γερασμένα του πούπουλα, που τον εμπόδιζαν στο πέταγμά του. Μόλις συμβεί και αυτό, υγιής και δυνατός, είναι έτοιμος για την περίφημη πτήση της αναγέννησης. Την περίφημη πτήση προς μια ζωή που θα κρατήσει άλλα σαράντα ολόκληρα χρόνια. Εκεί που όλα είχαν τελειώσει, άλλη μια ολόκληρη ζωή και χιλιάδες στιγμές απόλυτης ελευθερίας και δύναμης ανοίγονται μπροστά του.

Εγώ τι άραγε θέλω να είμαι;

Εγώ τι γεννήθηκα να είμαι;

Ψύλλος ή αετός;

Σε λίγο θα το μάθαινα για τα καλά.

2. ΣΑΡΡΑ

Μπορεί τα πάντα να είναι ασφαλέστερα
επάνω στην επιφάνεια της γης,
οι μεγαλύτερες όμως συγκινήσεις
βρίσκονται ψηλά!

Η πρόκληση δεν είναι πάντα η νίκη, αλλά η πορεία προς τη νίκη. Η υπέρβαση εκείνη που πολλές φορές δεν φαίνεται, αλλά υπάρχει και προηγείται της νίκης ή ακόμα και της τελικής ήττας. Κάθε ήττα που δεν είναι παράδοση κρύβει μέσα της το στοιχείο της νίκης. Στην πραγματικότητα, αυτό που κάνει μια ήττα ντροπιαστική από υπερήφανη είναι η από πριν αποδοχή της. Δεν μπαίνεις ποτέ στη μάχη αφήνοντας έστω και μια μικρή πιθανότητα ήττας μέσα σου. Σε μια τέτοια περίπτωση, αν έρθει τελικά η ήττα, είναι αναμενόμενη, ενώ αν έρθει η νίκη θα είναι τυχαία και δεν θα πιστωθεί ποτέ μέσα σου ως πραγματική νίκη και άρα ως παρακαταθήκη δύναμης και πίστης για την επόμενη που θέλεις να ακολουθήσει. Το να κερδίζεις είναι ο σκοπός, ο στόχος και το όνειρο, και συνήθως η λάμψη του ονείρου που πραγματοποιείται είναι ικανή να επισκιάσει κάθε άλλο πράγμα γύρω της. Όμως όταν έχεις δώσει τον καλύτερο εαυτό σου για αυτό το όνειρο, έχεις επενδύσει επάνω του χρόνο, ελπίδα, σκέψη και συναίσθημα, ακόμα κι αν η νίκη δεν έρθει, ο νικητής είσαι εσύ.

Νίκη δεν είναι πάντα αυτή που γίνεται αντιληπτή από τους άλλους. Υπάρχουν και νίκες μοναχικές, νίκες άγνωστες, νίκες αδιάφορες για τους πολλούς. Νίκες που δεν αναγνωρίστηκαν, νίκες που δεν προβλήθηκαν, νίκες που δεν συζητήθηκαν. Οι νίκες μπορεί να είναι πολλών κατηγοριών, ο νικητής όμως είναι μίας: της εκλεκτής κατηγορίας των αγωνιστών. Η νίκη δεν είναι αποκλειστικό προνόμιο των λίγων, των εκλεκτών, των ταλαντούχων και των προορισμένων, αλλά όλων, και ο κόσμος μας θα μπορούσε να είναι ένας κόσμος νικητών και όχι απλά

χειροκροτητών της νίκης – και βρίσκομαι στο στάδιο εκείνο της ζωής μου που αυτό αρχίζω να το καταλαβαίνω καλά.

Το αεροπλάνο απογειώθηκε πριν από λίγο για το Παρίσι και ξαφνικά το χθεσινό χάος του δωματίου μου, το χάος της αναμονής στο αεροδρόμιο, το χάος που μάλλον βασιλεύει στα μυαλά όλων στην ολυμπιακή ομάδα, τουλάχιστον στο δικό μου αυτή τη στιγμή έχει καταλαγιάσει. Αισθάνομαι μια εσωτερική ηρεμία, αντιστρόφως ανάλογη της πίεσης που ασκούν οι τουρμπίνες στην άτρακτο όταν ξεκολλάει από το έδαφος και που δύσκολα θα μπορούσα να περιγράψω. Σαν όλα αυτή τη δεδομένη στιγμή να έχουν μπει στη θέση τους.

Σαν να μη θέλω τίποτ' άλλο τη συγκεκριμένη στιγμή από αυτό που ζω τώρα και με φέρνει εδώ, σε αυτή τη θέση, όχι την αεροπορική, αλλά τη θέση προς το μεγάλο μου όνειρο.

Για κάποιον λόγο η εικόνα της μητέρας μου είναι καρφωμένη μπροστά μου και με κοιτάει μέσα στα μάτια, λέγοντας την ίδια φράση που και άλλες φορές την είχα ακούσει να λέει:

«Δεν θέλω τίποτ' άλλο», κι ας ξέρω πως είναι μόνιμα γεμάτη όνειρα και σχέδια. Όμως αυτό το «τίποτ' άλλο» σημαίνει κάτι πολύ περισσότερο από εκείνο που φαίνεται με την πρώτη ματιά. Σημαίνει μια ευγνωμοσύνη τόσο βαθιά ριζωμένη, που πρέπει να είναι πολύ απελευθερωτική για κάποιον που την εννοεί. Και η Σάρρα την εννοεί μέχρι και το τελευταίο κύτταρο της ύπαρξής της.

Σάρρα είναι το όνομα της μητέρας μου. Γεννήθηκε στην Ουγκάντα και μέχρι τα τέσσερά της χρόνια έζησε εκεί. Κόρη του Εμμανουήλ, του πατρός Εμμανουήλ, και της Άλεξ. Ο παππούς μου χειροτονήθηκε ορθόδοξος ιερέας και αφιέρωσε τη ζωή του στην ιεραποστολή. Το απροσδόκητο ταξίδι της ζωής του τον έφερε στην Ελλάδα για τις σπουδές του και χειροτονήθηκε εδώ πριν τη δημιουργία της οικογένειάς του. Το ήθελε πολύ, αλλά δεν ήταν εύκολο, όπως σχεδόν πάντα νομοτελειακά οτιδήποτε

θέλουμε πολύ και έχει αξία για μας δεν είναι ποτέ εύκολο. Και οι δύσκολες αποφάσεις για εκείνον ήταν μπροστά του. Ίσως κανένας δεν μπορούσε να προβλέψει τότε πόσο δύσκολες θα ήταν και για όλους γύρω του.

Η μητέρα μου και η αδερφή της η Φωτεινή πήγαν δημοτικό σχολείο κανονικά στην Αθήνα, αφού ο παππούς μου σπούδαζε θεολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και παράλληλα εργαζόταν ως ιερέας στην ενορία του Αγίου Νικολάου, στην Πλατεία Ρηγίλλης, που του είχε δοθεί για να μπορεί να ζει την οικογένειά του. Τα κορίτσια πήγαιναν τακτικά στην Ουγκάντα τα καλοκαίρια και επέστρεφαν στην Ελλάδα για το σχολείο.

Η μητέρα μου και η θεία μου ήταν πάντα πραγματικά ενθουσιασμένες όταν ετοιμάζονταν για ένα ακόμα ταξίδι τους στην εξωτική Ελλάδα. Το καλοκαίρι όμως εκείνο, πριν από την έναρξη της πρώτης τους σχολικής χρονιάς στο γυμνάσιο, τα πράγματα εξελίχθηκαν διαφορετικά. Καμιά από τις δύο δεν μπορούσε να διανοηθεί αυτό που θα συνέβαινε στο αεροδρόμιο της Ουγκάντα και θα άλλαζε για πάντα τη ζωή τους εκείνο ακριβώς το καλοκαίρι. Άφηναν πίσω τους τη χώρα με τη μόνιμη άνοιξη και τα διαρκή αρώματα από τα λουλούδια σχεδόν παντού και έμπαιναν σε ένα φθινόπωρο διαρκείας, που τότε ήταν αδύνατο να προβλέψουν και να υπολογίσουν πόσο θα κρατήσει. Ήξεραν πως η Ελλάδα είναι η χώρα του φωτός κι όμως σε λίγο θα συνειδητοποιούσαν, με όσα το άγουρο ακόμα μυαλό τους μπορούσε να συλλάβει τότε, πως μια σκιά θα απλωνόταν επάνω τους για αρκετό καιρό. Χρόνια.

Στο αεροπλάνο εκείνο για την Ελλάδα μπήκαν μόνες τους και αυτό δεν το ήξεραν μέχρι τη στιγμή που πήραν τον δρόμο προς την πόρτα του. Όταν άφησαν τα χέρια των γονιών τους, δεν ήξεραν πότε θα τα αισθάνονταν και πάλι. Προορισμός η Αθήνα και ανταπόκριση η Ηλεία της Πελοποννήσου. Σπίτι τους σε λίγο θα ήταν το οικοτροφείο της πόλης και πατέρας τους ο Μητροπολίτης Πύργου Αθανάσιος, που το διηύθυνε και

υποσχέθηκε στον πατέρα τους να τις προσέχει σαν κόρες του. Αυτός, πιστεύω, ήταν και ο λόγος που ο παππούς μου ήθελε να συνεχίσουν οι κόρες του την εκπαίδευσή τους στην Ελλάδα και να τελειώσουν εδώ το γυμνάσιο και το πανεπιστήμιο. Εξάλλου μιλούσαν ήδη άπταιστα ελληνικά και αυτή έμελλε να είναι η γλώσσα της νέας τους πατρίδας, που πια γινόταν πιο μόνιμη από ποτέ, αν και εκείνες ακόμα δεν το ήξεραν.

Ποιο παιδικό μυαλό όμως μπορούσε να το δεχτεί αυτό;

Ποιο μυαλό γενικά, ανεξαρτήτως ηλικίας, μπορούσε να το δεχτεί αυτό;

Τι μπορεί να σημαίνει μια ζωή μακριά από τη μαμά σου και τον μπαμπά σου, σε μια χώρα που δεν είναι η χώρα όπου γεννήθηκες, σε μια συνθήκη που δεν κατανοείς;

Ο πατέρας Εμμανουήλ θα ξεκινούσε τη μεγάλη του πορεία, ως ιεραπόστολος, στην καρδιά της Αφρικής, χωρίς γυναίκα και παιδιά κοντά του, και ο μόνος τρόπος να αισθάνεται τα παιδιά του ασφαλή ήταν μέσα σε αυτό το οικοτροφείο. Τι θα μπορούσε να κάνει η γυναίκα του μόνη της με δύο παιδιά, είτε στην Ουγκάντα είτε πολύ περισσότερο στην Ελλάδα; Οι δρόμοι τους χώρισαν. Η οικογένεια σχεδόν είχε διαλυθεί και η Σάρρα, μέσα στον χρόνο που κρατάει η ανακοίνωση μιας πτήσης σε ένα αεροδρόμιο, αφήνοντας το χέρι του πατέρα της, έπιασε το χέρι της αδερφής της και για εκείνη ξαφνικά έγινε και μάνα και πατέρας μαζί, εκείνη ακριβώς τη στιγμή, που κρατάει μέχρι και σήμερα.

Κοιτάζω λίγο έξω από το παράθυρο τα σύννεφα και στο βάθος λίγο ουρανό. Όλα λουσμένα στο φως και αυτό μου παρέχει μια ασφάλεια, χωρίς καν να το καταλαβαίνω.

Σκέφτομαι πως τα παιδιά φοβούνται. Φοβούνται το σκοτάδι, την αγριότητα, τη βία, την αποτυχία, την απογοήτευση, τον πόνο, τη μοναξιά που τους επιβάλλεται. Όμως κάποια από αυτά τα παιδιά δεν κρύβονται. Προχωρούν μπροστά και τα αντιμετωπίζουν. Μαθαίνουν για αυτά και προσπαθούν να τα εξηγήσουν,

να τα καταλάβουν, να τα απογυμνώσουν από το μυστήριο που τα καλύπτει, ώστε να καταφέρουν να τα κατεβάσουν από το βάθρο τους και να τα φέρουν στο ύψος των ματιών τους, για να μπορέσουν να παλέψουν μαζί τους και ίσως να τα νικήσουν. Δεν είναι από την αρχή σίγουρα για τη νίκη τους, γιατί είναι άνθρωποι και έχουν αδυναμίες. Όμως τραβάνε μπροστά στην πρόκληση και προετοιμάζονται γι' αυτήν, γιατί απλά δεν μπορούν να ζήσουν μακριά από αυτήν. Η άρνηση θα τα αφήσει ξάγρυπνα και απογοητευμένα. Η απογοήτευση δεν έρχεται από την πιθανή ήττα τους, αλλά από τη δειλία να σταθούν απέναντι στον αντίπαλο με το κεφάλι ψηλά. Όποιος στέκεται απέναντι στον αντίπαλο με το κεφάλι ψηλά είναι ούτως ή άλλως νικητής κι αυτό το ξέρουν καλά κάποια παιδιά.

Κάποια παιδιά σαν τη μητέρα μου.

Δεν έσκυψε ποτέ το κεφάλι της. Μπορεί να ήταν η λίγη για τους πολλούς, η μαύρη για τους άσπρους, η ορφανή για τους οικογενειάρχες, η άτυχη για τους τυχερούς, η διαφορετική για τους «φυσιολογικούς». Μπορεί να ήταν χίλια πράγματα για όλους, αλλά δεν ήταν ποτέ αδύναμη. Και αυτή της τη δύναμη τώρα την είχα ανάγκη πιο πολύ από ποτέ και μου την είχε δώσει ατόφια και γενναιόδωρα, όχι με αυτά που μου έλεγε, αλλά με αυτά που έκανε.

Κάθε φορά που ένας πήχης έπεφτε πάνω από το κεφάλι μου κι εγώ βούλιαζα στο στρώμα πιο βαρύς από ποτέ, κάποιες φορές χωρίς να θέλω να ξανασηκωθώ, τη σκεφτόμουν. Χωρίς να χρειάζεται να μου πει «σήκω», «συνέχισε», «μπορείς», «προσπάθησε», «πάλεψε», «πάμε», όσα είχε περάσει δεν μου άφηναν κανένα περιθώριο αμφισβήτησης του ονείρου μου, όπως κι εκείνη δεν αμφισβήτησε ποτέ το δικό της, και κάτω από πολύ δυσκολότερες συνθήκες. Στο στενό περιβάλλον μιας κλειστής επαρχίας, που σε κάνει να φαίνεσαι ακόμα πιο μειονότητα απ' όσο είσαι, τελείωσε το σχολείο, ξεκίνησε αθλητισμό,

φρόντιζε την αδερφή της, πολεμούσε δαίμονες και γνώρισε τον μπαμπά μου.

Πάντα υπάρχουν περιθώρια για θαύματα! Ακόμα κι όταν στην αρχή δεν φαίνονται ως τέτοια.

Η γνωριμία τους ήταν αστεία αλλά χαρακτηριστική για τη συνέχεια. Εκείνος ο ωραίος του σχολείου αρρένων, αθλητής και γόης, και εκείνη η υπερασπίστρια των αδυνάτων και η έντονη προσωπικότητα του σχολείου θηλέων. Του απαγόρευσε με συνοπτικές διαδικασίες να στενοχωρεί τη φίλη της και διπλανή της στο θρανίο, που τότε ήταν το κορίτσι του, κι εκείνος αμέσως κατάλαβε πως ένα σπάνιο κράμα δύναμης και ομορφιάς στεκόταν μπροστά του. Όχι καθαρό με την έννοια του απλού που μέχρι τότε ήξερε, αλλά με έναν άλλο τρόπο που τον οδηγούσε στη συνειδητοποίηση αυτού που ήταν ούτως ή άλλως πραγματικότητα, ότι τα κράματα είναι πιο δυνατά από τα καθαρά μέταλλα, και αυτό θα το αντιμετώπιζε στη ζωή του πολλές φορές από τότε με τη Σάρρα στο πλευρό του.

Οι δρόμοι τους τους έφεραν και πάλι κοντά, μέσα στον στίβο αυτή τη φορά, εκεί που ήταν ο φυσικός χώρος του Χάρη.

Αυτό είναι το όνομα του πατέρα μου και του ταιριάζει τόσο πολύ! Δεν θα μπορούσα να τον φανταστώ με κάτι άλλο που θα μου έφερνε στον νου χαρά.

Ήταν τόσο διαφορετικοί και ταυτόχρονα τόσο ίδιοι. Εκείνος τότε δεκααθλητής, εκείνη άλτρια του μήκους. Ονειρεύονταν δυνατά. Ονειρεύονταν πλατιά και μεγάλα όνειρα. Φαντάζονταν, οραματίζονταν, ζούσαν μέσα από το όνειρό τους. Του έδιναν πνοή και έπαιρναν πνοή από αυτό. Έκλειναν τα μάτια του προσώπου τους και άνοιγαν τα μάτια της ψυχής τους για να ταξιδέψουν εκεί που μπορούσαν πραγματικά να ζήσουν και να είναι ο εαυτός τους. Στους στόχους τους, τις επιδιώξεις τους, τους σκοπούς τους, τον προορισμό τους, το όραμά τους. Το ταξίδι τους σ' αυτή τη ζωή. Το όνειρο και για τους δυο τους δεν ήταν κάτι το φανταστικό ή το άπιαστο, αν και καμιά

φορά αισθάνονταν πως δεν θα το προσεγγίσουν ποτέ. Με έναν τρόπο ήξεραν πως ήταν γεννημένοι για σπουδαία πράγματα και οτιδήποτε προσπαθούσε να τους κρατήσει χαμηλά στη γη, χωρίς απογείωση και χωρίς ελπίδα, έπρεπε να το αφήσουν πίσω τους. Όχι να το ξεχάσουν, γιατί αυτή η αμφισβήτηση μπορεί και να ήταν η δύναμη κάτω από τα φτερά τους. Μπορεί τα πάντα να είναι ασφαλέστερα επάνω στην επιφάνεια της γης, οι μεγαλύτερες όμως συγκινήσεις βρίσκονται ψηλά και αυτό το γνώριζαν και οι δυο τους καλά από τότε, ακόμα κι αν δεν το συνειδητοποιούσαν. Και προσπάθησαν να το δείξουν και σ' εμάς, σ' εμένα και την αδερφή μου την Αγγελική, τη δίδυμη ψυχή μου, κυριολεκτικά και μεταφορικά, που τώρα, εδώ σε αυτή τη θέση, αυτού του συγκεκριμένου αεροπλάνου, για αυτό το πολύ συγκεκριμένο ταξίδι, μου λείπει πολύ.

Και το όνειρο του Χάρη και της Σάρρας ήταν μεγάλο, και εξακολούθησε να είναι μεγάλο με έναν μυστικό τρόπο, ακόμα κι όταν οι δρόμοι τους χώρισαν. Εκείνος παρέμεινε στον Πύργο, προετοιμάζοντας το αθλητικό έδαφος για την είσοδό του στη Γυμναστική Ακαδημία, κι εκείνη ήρθε στην Αθήνα για να σπουδάσει και να δουλέψει. Το αθλητικό όνειρο ξεθώριαζε. Δεν ήταν Ελληνίδα και αυτό αποτελούσε πάντα ένα εμπόδιο. Ταυτόχρονα το οικοτροφείο έκλεινε τον κύκλο του κι ένα καινούριο σπίτι άνοιγε για εκείνη τον δικό του. Ο πατήρ Στέφανος Αβραμίδης και η παπαδιά του, η Αθανασία, ήταν τώρα οι νέοι γονείς της.

Για κάποιους ανθρώπους η έννοια της οικογένειας έχει μια πλατιά, ίσως λιγότερο φυσιολογική, αλλά πραγματικά ουσιαστική σημασία. Και η μητέρα μου για κάποιον λόγο, αν και μακριά από τη δική της βιολογική οικογένεια, την ουσία της οικογένειας δεν τη στερήθηκε ποτέ. Ίσως γιατί δεν θέλησε να τη στερηθεί. Επικοινωνούσε πάντα με τους γονείς της, μια ήπειρο μακριά από δω, και είχε πάντα κοντά της πατρικές φιγούρες ως σημείο αναφοράς. Και αυτό ήταν πάντα μεγάλη

υπόθεση. Μεγάλη υπόθεση όταν έσφιξε το χέρι του μπαμπά της στο αεροδρόμιο, μεγάλη κι όταν βρέθηκε κοντά στον πατέρα Στέφανο στην Αθήνα ή στον θείο της Νεκτάριο στη Νέα Υόρκη, όταν αναζήτησε την τύχη της ακόμα πιο μακριά. Το μακριά για εκείνη ήταν πάντα κάτι σχετικό. Και γινόταν κοντά, ακόμα κι αν είχε να διασχίσει ωκεανούς προκειμένου να βρει τον εαυτό της και τον προορισμό της. Κάτι σαν τα έξι μέτρα στο επί κοντώ, σκέφτομαι. Για άλλους είναι το ύψος ενός δώροφου σπιτιού και για μένα ένα ακόμα άλμα προς τα «θέλω» μου και τα «μπορώ» μου.

Πολλές φορές πιάνω τον εαυτό μου να συγκινείται από την επιτυχία. Ίσως τίποτα να μη με συγκινεί πιο πολύ από την έννοια και την αίσθηση της επιτυχίας. Κουράστηκα πολύ γι' αυτήν, την αποζητώ και την περιμένω, και γι' αυτό τη θαυμάζω τόσο πολύ στους άλλους.

Η επιτυχία είναι κάτι σαν απάντηση στην ενδεχόμενη περιθωριοποίησή μας, όταν αποκαλυφθούν στον υπόλοιπο παντοδύναμο κόσμο μας οι πιθανές και απίθανες αδυναμίες μας. Γεννιόμαστε όπως ίσως όλοι με κάποιο χαρακτηριστικό που δεν είναι συνηθισμένο και για τους περισσότερους αποδεκτό, και μεγαλώνουμε προσπαθώντας να το κρύψουμε από τους άλλους, ακόμα και από τους πιο αγαπημένους μας, ενώ ταυτόχρονα παλεύουμε με τον ίδιο μας τον εαυτό για να το αποδεχτούμε, να το κατανοήσουμε, να το κάνουμε κομμάτι της ύπαρξής μας, και αυτό δεν είναι εύκολο, γιατί αποτελούμε μέρος του ίδιου περιβάλλοντος που το κατακρίνει και το απορρίπτει. Όμως τα χαρακτηριστικά του καθενός είναι η ταυτότητά του, είναι η προίκα του, η έμπνευσή του και η δύναμή του για να τραβήξει μπροστά και να πορευτεί σε δρόμους που όχι μόνο δεν είναι υποστηρικτικοί, αλλά πολλές φορές γίνονται και εχθρικοί. Η επιτυχία λοιπόν, η κοινωνική αποδοχή και απολαβή των κόπων σου είναι ο κρίκος που θα σε ενώσει με τους κρίκους της υπόλοιπης αλυσίδας στην οποία ανήκεις ή θέλεις να ανήκεις. Είναι η απάντηση

στην αμφισβήτηση. Είναι εκείνη η βαθιά ανάσα που θέλεις να πάρεις κατά τη διάρκεια ή στον τερματισμό του αγώνα σου, όχι μόνο για να μπορέσεις να επιβιώσεις, τώρα που τα πνευμόνια σου είναι άδεια από την προσπάθεια, αλλά και για να βρεις τη δύναμη να συνεχίσεις.

Και αυτό είναι κάτι που αισθάνομαι πως και οι γονείς μου το ξέρουν πολύ καλά και το ήξεραν από τότε.

Τότε που ο Χάρης πάλευε να σπουδάσει και να μπει στην Εθνική Ομάδα ενώ δούλευε πόρτα τα βράδια και σκοτωνόταν να γίνει ένας μεγάλος δεκαθλητής, γύμναζε κόσμο όπου του δινόταν η ευκαιρία και τολμούσε να χτίζει τις επιχειρήσεις του.

Τότε που η Σάρρα ερχόταν στην Αθήνα μόνη, νοικιάζοντας το πρώτο της σπίτι προς την απόλυτη ελευθερία και ανεξαρτησία. Τότε που δούλευε ως καθαρίστρια, ως νοσοκόμα ή ακόμα και σε οικοδομή για να μπορεί να πληρώνει το ενοίκιο σε ανθρώπους που δεν έβλεπαν πάντα με αθωότητα δυο κορίτσια τόσο διαφορετικά από τα άλλα και τόσο ευάλωτα στα δικά τους μυωπικά μάτια, που δεν μπορούσαν να διακρίνουν τι κρυβόταν πίσω από αυτή τη διαφορετικότητα που λειτουργούσε με έναν περίεργο τρόπο σαν κατάρα και σαν ευλογία ταυτόχρονα. Κατάρα για τους αναίτιους πολέμους που έπρεπε να δώσουν και ευλογία για το πόσο δυνατές μπορούσαν να βγουν από αυτούς.

Και η Σάρρα βγήκε δυνατή!

Αποδέχτηκε τη διαφορετικότητά της, ίσως γιατί γεννήθηκε μέσα σε αυτήν και την κατάλαβε χωρίς να τη φοβηθεί. Φοβήθηκε ίσως κάποια στιγμή την απομόνωση που θα μπορούσε να της φέρει, αλλά δεν φοβήθηκε ποτέ το διαφορετικό ως κάτι επικίνδυνο για την ίδια. Γιατί ήξερε πως η δική της διαφορετικότητα δεν ήταν επικίνδυνη για τους άλλους. Η διαφορετικότητά μας μπορεί να είναι και το στοιχείο εκείνο που διατηρεί την ισορροπία στον κόσμο μας και μας δείχνει με κάθε ευκαιρία πως, ακριβώς λόγω αυτής της διαφορετικότητας, έχουμε

ανάγκη ο ένας τον άλλο. Η ομοιομορφία, όταν είναι σκοπός, δημιουργεί στρατόπεδα συγκέντρωσης και απορρόφησης της σκέψης, του συναισθήματος, των αξιών, των «πιστεύω», της ελευθερίας του λόγου και της αξίας του κάθε πράγματος που μπορεί να είναι διαφορετικό από εμάς. Και όταν φοβόμαστε το διαφορετικό, στην ουσία φοβόμαστε τον ίδιο μας τον εαυτό και την αυθυπαρξία του, αφού θεωρούμε πως το διαφορετικό του άλλου μπορεί να μας εκμηδενίσει. Η διαφορετικότητα του καθενός αντικατοπτρίζει τη δική μας διαφορετικότητα και την κάνει να λάμπει, διατηρώντας τη μεγάλη αλήθεια αυτού του κόσμου, που βασίζεται στην έλλειψη της μονοτονίας του, και αυτό η μάνα μου το είχε μέσα της και το μετέδωσε και σ' εμάς.

«Θέλω να είμαι ήρεμη», την ακούω να λέει συχνά, «ήρεμη κι ελεύθερη, ζώντας με αποφασιστικότητα, συντροφικότητα κι αγάπη». Και τώρα καταλαβαίνω τι σημαίνει εκείνο το «δεν θέλω τίποτ' άλλο» που εκφράζει. Να σημαίνει ότι δεν θέλει περισσότερη χαρά, μεγαλύτερες συγκινήσεις, ένα καλύτερο σπίτι, πιο πολλά χρήματα, την εξέλιξη της αδερφής μου, εμένα να περάσω τα έξι μέτρα ή ένα ολυμπιακό μετάλλιο;

Όχι βέβαια!

Δεν θέλει τίποτα περισσότερο από αυτά που μπορούν να τη βγάλουν από τον πυρήνα της, τον οποίο με τόσο κόπο και αίμα έκανε τόσο ισχυρό. Ακόμα κι αν κάτι από τα παραπάνω δεν έρθει, εκείνη θα είναι και πάλι γεμάτη, γιατί τα πραγματικά σημαντικά τα έχει και μπορεί να είναι ευγνώμων για αυτά. Δούλεψε τόσο πολύ για να συγχωρήσει τους γονείς της που την άφησαν, για να κατανοήσει όσους την πλήγωσαν, για να αποκτήσει εμάς, για να είναι η γυναίκα που είναι σήμερα. Η γυναίκα που εκμεταλλεύτηκε κάθε ευκαιρία που της δόθηκε και που δημιούργησε ευκαιρίες ακόμα κι εκεί που δεν υπήρχαν. Δυσκολεύτηκε τόσο πολύ να μας φέρει στη ζωή της. Μετά από σειρά αποβολών, αναγκάστηκε να μείνει κατάκοιτη σχεδόν τρεις μήνες, και αυτό για ανθρώπους σαν τη μητέρα μου είναι

πέρα από το DNA τους. Κι όμως το έκανε, βλέποντας εκείνο το φως στο βάθος του ορίζοντα, που την τραβούσε κοντά του και είχε το σχήμα των προσώπων μας, του δικού μου και της Αγγελικής. Για εκείνη αυτό αντιπροσώπευε την ουσία της ευκαιρίας που δίνεις στον εαυτό σου για να μπορέσεις να συναντήσεις τον προορισμό σου. Γι' αυτό και αναφερόταν τόσο συχνά στην έννοια της ευκαιρίας σαν ένα κομμάτι της προσωπικότητας του ανθρώπου που πιστεύει στον εαυτό του και στα όνειρά του και ξέρει να απλώνει το χέρι να κάνει δικό του αυτό που του δίνεται τη συγκεκριμένη στιγμή.

Της άρεσε πάντα να μου λέει την ιστορία εκείνων των δύο παιδιών που συναντήθηκαν κάποτε, κάπου στην Αγγλία.

Άγνωστα μεταξύ τους, βρέθηκαν να παίζουν στο ίδιο παιχνίδι μιας παρέας σε ένα χωριό. Ο ένας, γιος ενός φτωχού αγρότη, συνήθιζε να παίζει κάθε απόγευμα μπροστά από το σπίτι του πατέρα του, δίπλα στο ποτάμι, με τα υπόλοιπα παιδιά της γειτονιάς. Μια μέρα, στην παρέα τους προστέθηκε ένας νέος πιτσιρικάς που δεν τον ήξερε κανείς. Τα παιδιά φυσικά ήθελαν να παίξουν και αμέσως έδωσαν τα χέρια. Όμως αυτός ο νέος μικρός της παρέας δεν ήξερε καλά την περιοχή και πάνω στην έξαψη του παιχνιδιού δεν πρόσεξε πως πίσω από τα δέντρα, ακριβώς στο σημείο όπου έπαιζαν, υπήρχε το ποτάμι και κάποια στιγμή γλιστράει και πέφτει μέσα σε αυτό. Ήταν χειμώνας και το νερό παγωμένο. Ο αγρότης, που παρακολουθούσε τη σκηνή μέσα από το σπίτι του, πετάγεται έξω και αμέσως βρίσκεται μέσα στο νερό για να σώσει τον άγνωστο πιτσιρικά. Και τα καταφέρνει. Την επόμενη μέρα μια πολυτελέστατη άμαξα σταματάει έξω από το σπίτι του. Ένας εξαιρετικά καλοντυμένος κύριος κατεβαίνει από μέσα και συστήνεται στον αγρότη. Ήταν ο πατέρας του αγοριού που είχε κινδυνεύσει να πνιγεί την προηγούμενη μέρα. Προσφέρεται να κάνει δώρο στον αγρότη ό,τι του ζητήσει, ως ένδειξη ευγνωμοσύνης για τη διάσωση του γιου του, αλλά ο αγρότης δεν το δέχεται.

Ισχυρίζεται ότι έκανε ό,τι του είπε η καρδιά του και ό,τι πίστευε πως και ο άλλος άντρας θα έκανε, αν είχε κινδυνεύσει το δικό του παιδί. Όμως εκείνος δεν το δέχεται και τον παρακαλάει για άλλη μια φορά να δεχτεί την προσφορά του. Ο αγρότης το σκέφτεται λίγο καλύτερα και, για να μη φανεί υπερόπτης και αχάριστος, του ζητάει το μοναδικό πράγμα που του έρχεται στο μυαλό και θεωρεί σημαντικό. Του ζητάει να πάρει τον γιο του και να τον στείλει στο ίδιο σχολείο που στέλνει και τον δικό του γιο, χωρίς να ξέρει αν πρόκειται για ένα καλό ή ένα μέτριο σχολείο, αφού ο ίδιος δεν είχε καθόλου τη δυνατότητα να τον στείλει να μάθει γράμματα. Έτσι κι έγινε. Οι δυο άντρες έδωσαν τα χέρια και σε λίγα χρόνια τα δυο αγόρια φοιτούσαν σε ένα από τα καλύτερα κολέγια του κεντρικού Λονδίνου. Μόνο που αυτά τα δυο παιδιά δεν ήταν δυο οποιαδήποτε παιδιά. Ο ένας, ο γιος του πλούσιου άντρα, ήταν ο Ουίνστον Τσόρτσιλ, ο μετέπειτα πρωθυπουργός της Μεγάλης Βρετανίας και ένας από τους πολιτικούς που προσπάθησαν σκληρά ώστε να δοθεί ένα τέλος στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο άλλος ήταν ο Αλεξάντερ Φλέμινγκ, ο γιατρός εκείνος που με την ανακάλυψη της πενικιλίνης, ενός φαρμάκου πρωτοποριακού για την εποχή του, έσωσε εκατομμύρια ζωές σε όλο τον κόσμο. Κι έτσι δύο παιδιά, από δύο τόσο διαφορετικά μεταξύ τους περιβάλλοντα, μόλις τους δόθηκαν οι ίδιες ευκαιρίες, κατάφεραν ν' αλλάξουν τον κόσμο μας προς το καλύτερο.

Γιατί να μην το κάνουμε κι εμείς σήμερα; Με τις δυνατότητες που μπορούμε να εκμεταλλευτούμε και με τις δυνατότητες που μπορούμε να δώσουμε στους άλλους.

Αυτό είναι λοιπόν η ευκαιρία και για αυτό μου μιλούσε πάντα η μητέρα μου.

Η γυναίκα που μου έμαθε πως το όνομά μου σημαίνει «ο Θεός είναι μαζί σου».

Με λένε Εμμανουήλ.

Ανυπομονώ να φτάσω στο Παρίσι.